

kisvárdai lapok

XVI. évfolyam 2. szám – 2014. június 23., hétfő

Alkésztisz

Tartalom

2. old.: Szakmai beszélgetés
3. old.: Interjú Sorin Militaruvál
4. old.: *Alkésztisz*, Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulat (kritika)
5. old.: *A patkányok*, Újvidéki Színház (kritika)
6. old.: *Római vakáció*, Szentendrei Teátrum és Orlai Produkciós Iroda (kritika)
7. old.: Marosvásárhelyi végzős színisek
8. old.: Nézőtér

Magyar
színházak
XXVI. kisvárdai fesztiválja

"Lassan tárul föl a háttér, a sok és sokféle akció ellenére is, mondhatni, komótosan bontakozik ki a rétegzett, hierarchikus világ. Alföldi Róbert rendezése jelenetről-jelenetre, körkörösén halad egyre mélyebbre és mélyebbre az emberi poklok bugyraiba."

A patkányok (Krizsó Szilvia, Ferenc Ágota)

Bohózat, zene és sziveriség

Műfaji sokszínűség, kultikussá lett szerzőpáros, lírai asszociációk és sziveriség: a fesztiválynitó napot követő reggelen a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának *Hogyne, drágám!*, valamint a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház *Az ember komédiája* című előadásai kapcsán beszélgettünk a fesztivál első szakmai fórumán.

Mi lehet az, ami bevonzza a magyarországi nézőt egy kortárs erdélyi előadásra? Székely Csaba, Sebestyén Aba, illetve a marosvásárhelyi társulat – tudtuk meg a vasárnap reggeli fórumbeszélgetés első részén.

Székely Csaba *Hogyne, drágám!* című előadása „nem egy klasszikus értelemben vett zenés komédia, s mint ilyen, nem is értelmezhető csupán a hagyományosnak mondott szilveszteri előadások keretében” – szögezte le rögtön a beszélgetés elején Sebestyén Aba. A marosvásárhelyi versenyprodukciónak rendezője hozzátette: a zenés tragikomédiaként meghatározható darab erős alapötletre és a szerző által javasolt színészi jellemekre támaszkodott az elejétől fogva.

Urbán Balázs, Szűcs Katalin Ágnes, Kocsis Pál

A szöveg, amely tulajdonképpen a próbafolyamatban nyerte el végső változatát, a műfaji többértésűség jegyeit viseli: egyaránt építkeznek a bohózat, a jellemkomédia, valamint a kabaré elemeiből. „A szöveg sokszínűségére a színpadi helyzetek sokszínűsége válaszol” – mondta Urbán Balázs, aki ugyanakkor felhívta a figyelmet arra is, hogy célszerűnek találta volna, ha az alkotók kicsit határozottabban mozdulnak el valamelyik műfaj irányába. Hiányolta ugyanakkor a színház a színházban jelenet hangsúlyosabban önironikus gesztusait: „A szereplők eltartották maguktól a színházat, éppen ezért mintha sztereotípiákban gondolkodtak volna”.

Szűcs Katalin Ágnes, a beszélgetés moderátora megjegyezte, annak ellenére, hogy az előadást szorosabb, feszesebb dramaturgiával is el tudja képzelni, gyermekded élvezettel követte a felhőtlen színészi játékosságot. Cári Tibor zeneszerző elárulta, hogy Székely Csaba a dalszövegeket youtube-linkkel együtt küldte, a darab zenei világát azonban a rendezővel együtt határozták meg, úgy, hogy az kihasználja az egyes játékos stílusokban rejlő lehetőségeket. Kocsis Pál színész, a beszélgetések állandó hozzászólója hozzátette: bár a zenés színház nem az ő műfaja, úgy látja, hogy itt nem akkor fakadnak dalra a szereplők, amikor elfogy a szó, hanem akkor, amikor az ember fülei valóban megkívánják.

Úgy tűnik, a Sziveri-előadások kikerülhetetlen referenciákká lesznek a vajdasági színházi kultúrában; legalábbis ez volt a következtetése a szakmai beszélgetés második részének. A szabadkai Kosztolányi Dezső Színház *Az ember komédiája* című előadása kapcsán egybehangzó véleményként fogalmazódott meg: Sziveri János vajdasági születésű alkotó költői hagyatéka ürügyén dialektikus kapcsolat alakul ki az egyetemes közérzet, illetve az egyedi léthelyzet között. Erre utalt Kötő József, amikor létértelmező esszének nevezte a szabadkaiak előadását, kiemelve, hogy a darab Sziveri személyén keresztül egy olyan korszak történetét és tipikus élethelyzetét tematizálja, amelyben a groteszk és a kiábrándultság alapvető tapasztalatok. Urbán Balázs rámutatott: a színpadra alkalmazott költemények túlmutatnak önmagunkon és dalszöveggé is remekül működnek. A lírai szövegeket a zene, a testiség és a látvány teljesíti ki – ez utóbbi, ahogyan azt Szűcs Katalin Ágnes is megjegyezte, az előadás általa látott vendégszerepléseihez képest, az itteni fesztiváltapasztalataitól eltérően, a kisvárdai térben jobban működött.

A darab úgy épül, hogy közben finoman egyensúlyoz a különböző regiszterek között. A rendező, Táborosi Margaréta bátran merészkedik el a szentimentalizmus, illetve a giccs határára, közben pedig interjúrészleteket, az élettrajzi vonatkozásokat, a tipikus sziveriséget simítja bele a darab szövetébe. Határátlépései pedig játékba hozzák a nézőt is; ahogy Kocsis Pál fogalmazott: „Könnyű volt ebbe a világba bekerülni, de nem könnyű ezt elviselni”.

Work in progress

Interjú Sorin Militaruval, az Alkésztisz rendezőjével

Miért érezted úgy, hogy újra kell írni az *Alkésztisz*-t? Aktualizálás nélkül nem érdeklí manapság az embereket Euripidész tragédiája?

Már elejétől fogva arról beszéltem, hogy a darabválasztásom egyik oka éppen annak a megíratlan része. Mi történik Alkésztisszel az elmenetele után? Hogyan tér vissza onnan? A képzelet erejét használtam fel arra, hogy megmutassam, mit jelent egy nőnek, egy anyának az alvilág, a pokol. Az eredeti szöveg múlt időben van megírva, minden megtörtént már. A szereplők folytonos lamentációban élnek. Ezért is szerettem volna, hogy minden a jelenben történjen. Hogy egy abszolút banális nap lidércnyomássá változzon. És nem utolsó sorban azt éreztem, hogy Alkésztisz a gyerekekért áldozta fel magát. Kitaláltam minden szereplőnek egy történetet, olyan kapcsolatokat gondoltam el, amelyek az eredeti műben nem léteztek. Ezért szerettem volna, ha újraírjuk a darabot.

Hogyan dolgoztál a szövegen Csabával? Vagy teljes egészében szabad kezet adtál neki?

Tudtam, hogyan ír Székely Csaba, ismertem a drámaírói stílusát és értékét. Ezért, amikor felajánlottam az együttműködést, arra kértem, írjon a saját stílusában, de tartsa meg a történetet, amelyet felvázoltam. Sőt, írtam is néhány oldalt, amit odaadtam neki. Nagyon meglepődött, amikor rájött, hogy egy komikus első részt szeretnék. Az ő módszere végül is amolyan work in progress volt, írt néhány oldalt, aztán elküldte, majd folytatta. Folyamatosan konzultáltunk – és ismét bebizonyosodott, hogy mennyire tehetséges és értékes ember.

Az előadás második fele egy szürreális vízió, amelynek nyomán szinte elveszítjük a hitünket a jóban. Úgy érzed ennyire sötét az élet, nincs semmi értelme az áldozatnak?

Tragédiáról van szó, de tulajdonképpen a második rész határozza meg az én nézőpontomat. Az Alkésztisz által hozott áldozat megfelelő körülmények között való felmutatása csakis happy enddel fejeződhet be. Az önkéntes áldozat, az a mód, ahogyan ő látja az áldozathozatal értékét, tulajdonképpen ez Alkésztisz tragédiája. Ő a gyerekeiért halt meg. És, ha mélyebbre megyünk ebbe a szürrealizmusba, azt képzelhetjük, hogy ez csupán az ő víziója a halál kapujában. Mint egy film, amelyet csak kívülről néz, és képtelen a beavatkozásra. Ezért az életbe való visszatérésekor megváltozik. Ibsen Nórájához hasonlóan cselekedhet. Lehet, hogy megfogja a gyerekeit, és otthagya azt az életet, amely nem az övé.

Alkésztisz a te koncepciódban kiszolgáltatott, mindenki úgy kezeli a családban, mintha ő nem is létezne, folyton bocsánatot kér mindenkitől, alázatosan jár-ke. Meséj egy kicsit róla.

A mi darabunkban a férfiak hatalmáról van szó. A férfiak által örökölt szülői példaképről. Admétosz pont olyan, mint az apja, a fia a következő Admétosz lesz, a nők pedig mindig Alkésztiszek lesznek. Alkésztisz egy szegény lány, aki odakerült ebbe a házba, ebbe a világba, de nem az övé. Ez olyan világ, amely eltápassza. Ezért akartam hangsúlyozni az ő helyzetét. Lehet, hogy ő megbékélve választja a halált, mint egy menekülést. Alkésztisz kulcsa a magány.

Térjünk rá a másik előadásra, hiszen két produkcióval vagy jelen a fesztiválon. Hogy találkoztl Székely Csaba monodrámájával? És miért érdekelt a *Szeretik a banánt, elvtársak*?

A szöveget Aba ajánlotta. Első olvasásra megtetszett. Szeretem a sokféle komplexussal élő, a társadalom szélére sodródó szereplőket. Ez a fiú, Veress Róbert kitűnő példája annak, hogy milyen politikai manipulációk zajlottak Erdélyben. Egy naiv, kissé retardált személy, aki képes arra, hogy rosszaság és gyűlölet nélkül beszéljen, ledöntve minden erdélyi tabut. Egy rendkívül erős szereplő, aki alapjaiban megrengeti annak a világnak az előítéleteit, amelyben élünk. Nagy szenvedéllyel és megértéssel dolgoztunk ezen a darabon, szinte semmit sem változtattunk a szövegen. Olyan szép és érzékeny, hogy úgy éreztem, mintha egy gyónás lenne.

Gyakran dolgozol magyar színházakban, mi vonz oda?

Szeretem a magyar színészeket. Szinte már passzióvá vált ez nálam. Létezik valami abban az iskolában, amit ők képviselnek, amitől beindul az ideális rendezői mechanizmus, hogy semmi sem lehetetlen számukra. Nagyon különbözőek vagyunk, de ha ezeket a különbségeket egybeterejljük, minőség lesz belőle.

Véleményed szerint van különbség a román és a magyar színházi nyelvezetek között?

Igen, sok minden különbözik. A román színháztörténet nem tekint vissza olyan nagy múltra, mint a magyar. A magyar színháznak vannak hagyományai, amelyek azonban néha nyomasztóak. Mi sokkal szabadabbak vagyunk a színházi nyelvezetet illetően. Lehet, hogy a mi vérünk még nem alvadt meg, és még nem sikerült kialakítanunk egy román színházi stílust. Még a játék fázisában vagyunk, ez pedig nagyobb szabadságot kínál számunkra. Azt hiszem mindegyikünk, románok és magyarok vágyunk arra, ami a másiknak van. Paradoxon, de vannak magyar rendezők, akik román színészekkel dolgoznak, és fordítva is érvényes. És ha megkérdezzük bennünket, mindenki azt dicséri, ami a másiké. Ez a színház szépsége, hogy senki sem tudja az igazságot.

Köllő Kata

Lehet-e megváltás?

Alkésztisz – Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata

Egy családi délelőtti diszkrét bája: kitartó unalom, rutincselekvések, félszavak. Elegáns ruhák, drága italok, sürgölődő személyzet. Alkésztisz (Tompa Klára) szelídsége, kedvessége nélkül a hűvösség már-már elviselhetetlen lenne. Végre hazaérkezik a családfő, Admétosz (Bányai Kelemen Barna). Kissé fád és szétszórt, de ki vethetné ezt a nagy munkából megtérő nagy ember szemére? Megkezdődik a nyilván többbezredszer is ugyanolyan családi ebéd. A világtalan Koriphaiosz (László Csaba) említ ugyan különös dolgokat, de a nyugtalanító előérzetekkel jobb nem foglalkozni. Amikor azonban becsönget Thanatosz (Sebestyén Ábá), az ismeretlenül is mindenkinnek ismerős látogató, és jövetele célját is közli, már soha többé nem folytatódhat semmi úgy, ahogy eddig volt. Világossá válik: itt ma valakinek meg kell halnia. Eredetileg Admétosz lenne a kiszemelt, kis idő múlva mégis Alkésztisz távozik a Halál oldalán. De addig még sok minden történik. Azután pedig még inkább...

Szélyes Ferenc, Bányai Kelemen Barna

Adott egy szatírátként fennmaradt – ám szatírokat és vígságot nélkülöző – két és fél ezer éves dráma, istenekkel, királlyal, királynéval, de amúgy (ahogyan az Euripidészre jellemző) nagyon is emberközeli felvetésekkel. És adott az alkotói szándék: mai kontextusba helyezni az antik művet, amely az élet és halál, szeretet-szerelm és szeretetlenség, önfeláldozás és önzés örökérvényű kérdéseit boncolgatja. Ennek megvalósításához ezúttal új szövegadaptáció készült, amely ironikus hangvételű prózába fordítja a klasszikus poézist, miközben annak földöntúli szürrealitását is megtartja. Megmarad a mitológiából származó történet a férje életéért cserébe a sajátját felajánló feleségről, Alkésztiszről; megmaradnak és néven neveztetnek az Euripidész-dráma szereplői – vagyis a szöveggönyv háttérében a kétféle szövegsík dialógusa áll. Nyilatkozatokból tudható, hogy a rendező, Sorin Militaru gondolta végig az új változat situációs rendszerét és vázát, majd Székely Csaba írta meg a párbeszédet, véglegesítette a karaktereket. (A színlapon ez szerepel: Euripidész nyomán írta Székely Csaba.)

Az *Alkésztisz*-előadások fontos kérdése: képes-e a színrevitel megindokolni – mert a tett az ókortól eltávolodva már nem evidencia, hanem megoldásra váró dramaturgiai helyzet – hogyan is kérhet Admétosz a feleségétől ekkora áldozatot? A leegyszerűsítő felelet gyakori: mert önző, érzékeltlen tapló. De akkor meg vajon mitől szerethető? És miért áldozza fel magát érte a felsége? A Sorin Militaru rendezte előadás kerüli a kézenfekvő megoldásokat. Bányai Kelemen Barna, ha nem is mindig könnyen, de nagyon is szerethető férj. Hogy Thanatosz javaslata elriasztja, szülei viselkedése, összevissza beszéde pedig undorítja: nagyon is érthető. Nem nyafog, nem hisztériázik, nem válik érzéketlenné. Életmentő önzéssel keresi a megoldást, hogyan úszhatná meg a dolgot. Felesége ajánlkozása kapóra jön; remek Bányainak az a jelenete, amikor őszinte felindultságát átúsztatja terjengősen felkorbácsolt önsajnálkozásba, amelyből azután előtör a mindent elsöprő megkönnyebbülés. Tompa Klára magától értetődő természetességgel, valóban szerelemből, családszeretetből hozza meg áldozatát; érzékeny, empatikus lénye – leggyakoribb szava a mégoly hihetetlen helyzetekben is a bocsánat – inkább elkívánczik innen, semmint hogy férje nélkül kelljen továbbélnie. Gyerekeit is menti ezzel, meg akarván kímélni Admétoszt az „ők vagy én?” rémisztő kérdéséről. Valakinek pedig mindenképpen mennie kell – efelől semmi kétséget nem hagy Sebestyén Ábá filozofikus hajlamú, mosolygós, de szakmájába kissé belefáradt Thanatosza.

Héraklész (Bokor Barna) szinte azonnal utánuk indul, és valós idő szerint éppen jókor éri őket utol: még visszafordíthatók az élők világába. Alkésztisz távozta után azonban az idő felpörgött, és az evilág pokollá változott (és a színpadhoz Monica Moldovan koreográfiájának adta át a helyét). Patás ördög tombol fékevesztetten, az érzékek a legvadabb perverzciókig menően felkorbácsolódnak. Admétosz végképp kifordul önmagából – a láthatatlan Alkésztisz riadtan szemléli tegnapi világa tökéletes széthullását. Nincs már helye a többiekével közös térben és időben, álljon akár (Cristian Marin szép és izgalmasan világítható díszletében) a határokat jelző üvegfal mögött, vagy bámulja ideátról az üveg mögé került félelmetes, idegenné vált lényeket.

Tragédiája, hogy áldozata nemcsak értelmetlen – kifejezetten kártékony is. Az embereket nem lehet megváltani. Erős előadás, kiábrándító tanulság.

Romok, szenvedély

A patkányok – Újvidéki Színház

A színen a pusztulás romvilága. A külső, belső szétesésé. A semmibe hulló indulatoké. Veszteglő sorsok, zsákutcás életek. Gyötrik egymást rendületlenül, mást se tehetnek. Kitörnének, de nincs hová. Legföljebb önpusztításba, gyilkosságba, vagy a teljes megsemmisülésbe. Amerika messze van. A nincstelenség közel. Fölhangzik egy nemzetiszocialista dalocska pár sora is egyikőjük ajkán. A szebb jövő ott lopakszik a sötétlő utcákon, s gyerekkocsik mélyén. De nincs különbség győztesek és vesztesek között. Mindannyian csak veszíthetnek.

S már az első pillanatban megcsap szenvedély hője. Akkor még nem tudjuk, miért is történnek a nagy összecsapások, kirohanások, tirádák, indulatrohamok. Lassan tárul föl a háttér, a sok és sokféle akció ellenére is, mondhatni, komótosan bontakozik ki a rétegzett, hierarchikus világ. Alföldi Róbert rendezése jelenetről-jelenetre, körkörösén halad egyre mélyebbre és mélyebbre az emberi poklok bugyraiba. Mindvégig erőteljesen kézben tartja a bonyolult, sokpólusú drámai matériát. A kusza és egyre áttekinthetlenebb sorsok egymásba indáznak, keresztezik, értelmezik egymást. Hangulatos életképeket súlyos, szikrázó drámák követnek. Zuhognak egymásra, vég nélkül a kis és nagy tragédiák. A harsány epizódokat súlyos színházi csendek követik. A drámai történet szálai sokféle indáznak. Nem kísérelném most meg felmondani a bonyodalmas sztorit, annyit mégis megelőlegeznék, hogy a laza epizódok szövevényéből egységes világ és

Jaskov Melinda

világkép bontakozik ki a színen. Alföldi nemcsak fel-futtatja színészeivel a lehetséges kulminációs pontjaiig a játékot, hanem el is emeli a (naturalista) matériát. Azaz jelenetről jelenetre megteremti a tragikomikus epizódok ironikus auráját. Jótékony humorral is átítatódik az előadás. Belefutunk egy-egy nagy drámai összecsapásba, alászállunk az emberi szenvedélyek végtelen tárnáiba, ám a jelenetek hamar átértelmeződnek, s a legmasszívabb tragédiák is könnyedén libbennek át a groteszk, az ironia, a szarkasztikus létszemlélet tartományába. Az előadás fő szervező elve ekként az ironikus katasztrófizmus. Mert hisz a Gerhart Hauptmann által a múlt század tízes éveinek elején írt drámai életanyag emberi-családi-társadalmi katasztrófák masszív sorozata. S nemcsak az elrabolt gyermeké,

a „négy kilogramm német emberhúsé”, amiről az agyimosott társadalom persze rendelkezni óhajt, hanem mindazon kataklizmáké, amelyeket valaki, bárki, bármikor átélni kényszerül.

Az újvidéki társulat a POSzT-győztes *Opera ultima* után ismét csak igen jó kondíciókat mutatva, színészi erőiben gazdagon hozza színre a „berlini tragikomédiát”. Olyan intenzív színészi játékot látunk, amelyet csak ritkán látni magyar színpadokon. Az érett, lendületes, aprólékosan kidolgozott játék egy összeszokott, erőteljes társulat ensemble-munkája. A szöveggönyv – Csorba Győző és Háy Gyula fordításának felhasználásával – Alföldi s a dramaturg, Gyarmati Kata munkája. A drámai építkezésmód, az epizódok logikája intenzív dramaturgiai munkát mutat. Nemcsak briliáns, csillogó jelenetek perengnek újra meg újra, hanem sűrű sorsok teremődnek a játékban. Krizsán Szilvia Johnnéja fájdalomosságában, szilaj tragikumában is az elpusztíthatatlan asszonyi őserő megtestesítője. Akarnok erőszakossággal gázol át embereken és kapcsolatokon. Anyatigrisként küzd a nehezen megszerzett gyermek birtoklásáért, s bár végül elbukik, bukásában is fölmagasztosul. Cezaromán nő. Domináns személyiség. Nélküle még e világ mélybe süllyedése sem úgy zajlana, ahogy lezajlik. Balázs Áron volt és leendő színigazgatója a hatalomnak mindig csúfosan kiszolgáltatott művész önironikus, szarkasztikus, élvezetes portréja. Simulékony lakáj, ha a hatalmi gépezet képviselőivel kényszerül érintkezni. Az érzéken csábító színésznővel, Alice-szal szemben hisztérikus, tehetetlenül vergődő macsó. Elor Emina dévaj színésznője a kifinomult érzékiség s a kifinomult női rafinéria eleven szobra: úgy játszadozik a férfival, s úgy alázza porig, hogy majdhogynem unatkozik közben. A színigazgató felesége (Banka Livia) elcsukló-eltorzuló beszédű rámenős nagyaszonny. Lánya, Walburga (Szilágyi Ágota) naivan lelkesült, a felnőttek piszkos ügyeire rácsodálkozó leányzó. John, a kőműves-pallér (Mészáros Árpád) acélosan öntudatos, magabiztosságában megingathatatlan férfi.

Az egyik legmegrendítőbb epizód, ahogy Krizsán Szilvia pótmamája átszellemülten fürdetgeti a gyilkosság árán elorzott csecsemőt. A mély babakocsiból kiragadott gögicsélő bébit utóbb kézzől-kézre adják, hajigálják körbe, mint valami bábút. Bábu a gyermek: élettelen tárgy valamely láthatatlan erő kezében. S mikor a záró jelenetben hőseink a szerteszt szórt rongyok-jelmezek közt turkálva a földre ereszkednek, úgy vinnyognak, nyűszítenek, mint az animális lények, a sokat emlegetett patkányok.

Az emeletes vastraverz, amely alatt s fölött lezajlik a játék, alacsony mennyezetet boltoz a szereplők fölé. (Díszlet, jelmez: Zöldy Z. Gergely.) Jószerével kiegyenesedni sem lehet. De hát úgysem emeli föl a fejét senki.

Szelíd vakáció

Római vakáció – Szentendrei Teátrum és Orlai produkciós Iroda

Meg lehet-e büntetlenül ismételni a legendás 1953-as *Római vakációt* a színházban anélkül, hogy a nézőnek ne jussanak állandóan eszébe a film mára már emblematikussá vált képei, benne az ikonikus Audrey Hepburnnel és a sármos Gregory Peckkel? A *Római vakáció* mind a hollywoodi aranykor, mind a romantikus vígjáték hagyományát illetően olyannyira alapdarab, hogy ma már szinte az is felismeri a történetet, a képeket és a figurákat, aki még soha nem is látta. A Pelsőczy Réka által rendezett musical-változat (szerző: Paul Blake, fordította: Zöldi Gergely) egyrészt feleleveníti a klasszikus musical műfaját és a film jellegzetes látványvilágát, másrészt a színház a színházban technikával teszi lazábbá és kissé önreflexívvé az eredeti történetet.

Az előadás alap gondolata szerint egy forgatáson vagyunk, ahol éppen a *Római vakációt* próbálják, és ahol a filmbeli történeten túl egy „civil” történet is felsejlik. Eszerint a rendező mintha csalná az egyébként színész feleségét, és a főszerepet játszó színészek között is szikrázik a levegő. A metaszínházi keretnek köszönhetően állandóan meg-megakad a történet, jeleneteket újra kell venni (természetesen a csókjelenetet is), hibák kerülnek bele a cselekményszövegbe és a koreográfiába is, a színészeknek pedig alkalmuk van állandóan kilépni „filmbeli” szerepükből, ezáltal ironizálva azt. A két szálon futó cselekménynek köszönhetően fellazul a kanonikus sztori, és ezáltal szabadon mosódik össze, illetve íródik egymásra a két történet. Ez a dualitás az előadás teljes egészében működőképes és izgalmas, ahogyan állandóan kizökkenti az egyébként kissé felszínes

Szikszai Rémusz, Fekete Ernő

és ma már teljességgel közhelyesnek tartott történetet, és alkalmat teremt a legkülönfélébb színházas poénok elsütésére (Hernádi Judit például arról panaszodik, hogy minden jelenetében díszleteket tologatnak) és a vígjátéki konvenciók kifigurázására is. Az egyetlen pillanat, amikor a színház a színházban keret nem működik, az előadás legvégén van, amikor is a filmbeli sztori keserűségét a keretezés kioltja. Véget ér ugyanis a forgatás, a színészek lazítanak, visszajön a térbe az Anna hercegnőt játszó Balla Eszter, leül az öltözőasztal elé, és gyanúsán mosolyog maga elé. Majd feláll, és elköszön. A Joe Bradley-t játszó Fekete Ernő félvállról köszön neki, majd pár másodperc múlva utána megy. A többi színész összesugdolózik, mutogatnak, somolyognak, mint akik szurkolnak a két színész között bimbózó szerelemnek. Az előadás esélyt ad arra, hogy mégiscsak egyértelmű happy enddel záruljon a történet, ugyanakkor pedig megerősíti a filmes forgatásokon összejövő színészek kissé bulváros mítoszát.

A fentebbi, mázasra sikeredett véget leszámítva a *Római vakáció* élvezhető, szelíd előadás, amely pontosan és profin végigviszi a musical minden csínját-bínját, ugyanakkor pedig ironikus humorral reagál saját műfajiságára anélkül, hogy teljességgel újraértelmezné avagy dekonstruálná azt. Ez a közéletesség jellemzi úgy a látványt, mint a színészi játékot is. A helyszín a filmstúdió, amibe ilyen módon bármi belefér, és ahol a díszletezés felvállaltan technikai szükségesség, tehát művi. Anna hercegnő ruhája egyértelműen beidézi Audrey Hepburn filmbeli alakját és az ötvenes évek divatját, de egyébiránt a többi jelmez inkább csak musicales, színházi. Mindezeknek megfelelően a színészek sem törekednek kisrealista hitelességre: ehelyett a játékosság, a szerepváltás és poénok szervezik a színészi munkát. Ahogyan a tér állandó mozgásban van, úgy dinamizmus jellemzi az előadás teljes egészét: játékba lendül a történet, az alakok, a musical maga is, de mindez csak a játék kedvéért.

A marosvásárhelyi végzős színisek beszélnek kedvenc vizsga-szerepeikről

Csata Zsolt – Két kedvencem volt a három év alatt. Másodéven a *Három nővérből* Szoljonij, mert amikor kezdtem megismerni a figurát és kezdtem eljátszozni vele, akkor mindig feltöltődve fejeződött be a próba számomra, vagy nem is fejeződött be, mert az utcán kerestem a hozzá hasonló karaktereket. A másik Szophoklész *Antigonéjából* az Ór, aki egy egyszerű ember, akit odaállítottak egy hulla mellé, hogy őrködjön, nehogy valaki eltemesse azt, és már ez is érthetetlen dolog számára, hogy egy hullát miért nem szabad eltemetni. A lényeg számára, hogy a kis semmi életét megmentse. Sajnálja ugyan a lányt, de nem született hősnek, hogy feláldozza magát Antigoné helyett, csupán azért, mert kedveli.

Fodor Balázs József – Kedvenc szerepem Kuligin Fjodor Iljics akit a *Három nővér* című vizsgaelőadásunkban alakítottam. Talán az fogott meg benne igazán, hogy szövege nagyrészt meg van tűzdelve a látszólag magas intelligenciájára utaló latin közmondásokkal, viccekkel – ezek tulajdonképpen zagyvaságok, melyekkel csak saját problémáit palástolja.

Hajdu Imelda – A leghasznosabb tapasztalataim egy-egy számomra erőteljes női karakter megformálásához kötődnek. Anna Petrovna Csehov *Platonovjából* és Viola-Cesario a *Vízkeresztből*, ugyanis teljesen különböző típusok, mégis személyes közelséget fedeztem fel mindkettőben. Anna Petrovna személye ijesztően kemény nőnek tűnt mindaddig, amíg fel nem térképeztem esendőségének bájait. Úgy érzem, kihatott rám; tanított és megerősített, szinte szerelmese lettem a nőnek. Tulajdonképpen a személyes viszonyom miatt ilyen erőteljes a szerep emléke most is. Viola-Cesario pedig azért a szívem másik csücske, mert a próbafolyamat tanulságai, nehézségei és vívódásai által sikerült a leginkább fejlődni: egyfajta tömör lecke volt, ami elősegítette a saját korlátaim feltérképezésének kísérletét.

Horváth Anna – Sok kedvenc szerepem volt. A nagy álmom, amit egyszer el szeretnék játszani, Viola a *Vízkeresztből*, Makrancos Kata, a menyasszony a *Vérnászból*, Irma az *Úveg cipőből*, Nyina Zarecsnaja a *Sirályból*, Jelena Andrejevna vagy Szonya a *Ványa bácsiból*, Szása a *Platonovból*. Jelenleg rendező és színész szakra is járok, színész szakon végeztem most. Utolsó félévben *Antigonét* rendeztem, ami előtt a címszerep nem volt a szerepálmom, de alaposan megismerve azzá vált. Bár meglepne, ha egyszer rám osztanák, teljesen más fizikumú vagyok, én is egy tőlem nagyon eltérő fizikumú lányra osztottam. Egyébként nem jellemző, hogy megkívánjam a szerepeket a darabokból, amiket rendezek. Imádtam rendezni az *Amphitryont*, törni a fejem Alkméné karakterén, de egy percre sem kívántam el magamnak.

Keresztes Ágnes – Nem tudnék egy kedvenc szerepet kiemelni. Mindegyik másért volt fontos. Másodéven Platonov felesége, Szása volt számomra eddigi próbálkozásaim legnehezebb állomása. Amióta megvolt az a szerep, úgy érzem, valami átkattant bennem. Azóta sokkal bátrabban dolgozok, mélyebbre árok, és sokkal jobban megengedem magamnak, hogy belemenjek az adott helyzetbe. Másik, ugyancsak Csehov szereplő, akit nagyon szerettem: a *Három nővér* Natasája. Ahogy először elolvastam a szöveget, éreztem, hogy én azt akarom játszani. Annyira akartam, hogy átestem a ló túloldalára. Akkor tanultam meg, hol vannak a határok. Hogy a kedves szerepeket dédelgetni kell, mint egy kisbabát. Néha ennyi is elég, mert ha valakire annyira rátalál egy szerep, mint rám akkor a Natasa, akkor az előbb-utóbb meg fogja szülni önmagát. Nekem csak ott kell lennem és engednem, hogy történjen.

Magyar Izabella – Az egyik legszebb élményem Csehov *Sirály* című drámájához kötődik, a próbafolyamatok során találkoztam először a szerepformálással, mint mesterséggel. Kitartó munkával és szinte megszállott keresgéssel igyekeztem Nyina képét megalkotni. Kedvenc játékom volt az adott szövegen kívül plusz történeteket kitalálni, a konkrét drámán kívüli lehetséges eseményeket, kapcsolatokat, a szereplő szokásait elképzelni, feltérképezni. Ez a fajta Nyina-keresés a mai napig meghatározza a szerepeimhez való hozzáállásomat. Megértettem, hogy egy szerep megalkotása épp annyira lelki, mint fizikai folyamat.

Mészáros Ibolya – A kedvenc szerepem a három év alatt a tavalyi évadból a *Mélyben (Éjjeli menedékhely)* című előadás Natasa szerepe volt, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban. Ez volt az első alkalom, hogy fontosabb szereplő mellett volt ott az én nevem a plakáton, természetesen e.h. kiegészítéssel. A próbafolyamatból, előadásokból rengeteget tanultam a szerepépítés rejtelmeiről, a kőszínházak működéséről, természetes színészi fázisokról, és tanúja lehettem, illetve kicsit azért részese is annak, hogy egy kopár jelzészíj és fekete próbaruhák hangulatából hogy épül fel lassacskán egy varázslatos atmoszféra, amelybe alig várod, hogy beléphess.

Rózsa László – A kedvenc szerepem a három év alatt valószínűleg az, amelyikben a legtöbb sikerélményem volt, és az, amelyiket a legkevésbé tudtam megformálni, így még mindig foglalkoztat, hogy vajon azt a bizonyos szituációt hogyan lehetett volna jobban megoldani. Szerencsére ez a két szerep egyazon mesterségvizsgában volt benne. Ők Kuligin és Versinyin. Hogy általuk tanultam-e a legtöbbet a lélektani realizmusról, vagy Sztanyiszlavszkijról, vagy magáról karakterformálásról azt nem tudom, mindenesetre ez alatt a próbafolyamat alatt neveltünk a legtöbbet, egymáson, magunkon, a szövegeken és a szituációkon.

Mai program:

**11.00 SZAKMAI
BESZÉLGETÉS**
Művészetek Háza,
Pódiumterem

**17.00 SZERETIK A BANÁNT,
ELVTÁRSÁK? (ve)**
Rendező: Sorin Militaru
Marosvásárhelyi Yorick Stúdió
Művészetek Háza,
Színházterem

19.00 VÖRÖS (ve)
Rendező: Máté Gábor
Katona József Színház
és Szabadkai
Népszínház Magyar Társulata
Rákóczi-Stúdió

22.00 ILJA PRÓFÉTA (ve)
Rendező: Nagypál Gábor
Vajdasági Tanyaszínház
Várszínpad

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak XXVI.
Kisvárdai Fesztiváljának
napilapja

Szerkesztők:

**Sebestyén Rita,
Varga Anikó**

Munkatársak:

**Adorjáni Panna, Bíró
Árpád, Czomba
Magdolna, Kovács Bea,
Köllő Kata, László Beáta
Lídia**

Fotó: Szkárossy Zsuzsa

Nyomdai előkészítés:

Fnor ReklámGrafika Kft.

Nyomdai kivitelezés:

ImiPrint Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak
XXVI. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

NÉZŐTÉR**A patkányok**

Pantha rei – Minden változik. Zseniálisan mutatta meg számomra az előadás, hogy minden egyes szereplő színre lépésével alapvetően változtak a viszonyok, a kérdések, az élet. Ez a darab minden mozzanatában színház volt, a szó legnemesebb értelmében.

Minden egyes szereplő külön-külön pszichológiai esettanulmány lehetne.

Balázs Áronról (a színgazgató szerepében) Daniel-Day Lewis jutott rögtön az eszembe. Megjelent és már felrobbant a színtér.

Személy szerint vígjátékra készültem, ezért még emészteni kell a látotakat.

Komoly, összehangolt színészi munka. Döbbenetes látvány, mély gondolatok. Ezek jutnak most elsőre eszembe, no meg az, hogy igazi színházi csemegékkel kényeztetnek itt bennünket, és ez még csak a második nap!

Alkésztisz

Az előadás első felében nagyszerűen megkomponált és zseniálisan előadott jeleneteket láthattunk, de a második rész túl didaktikus volt a számomra.

Az anyai áldozatkészség megjelenítése mélyen meghatott.

Galló Ernő ördögi műsorszámával teljesen felkavart. László Csaba alakjában Teiresziasz aktualizált alakját véltem felfedezni, ami szerintem zseniális megoldás.

Czomba Magdolna gyűjtése

Béres Márta

Urbán Balázs, Selmeczi Bea

Hernádi Judit, Nagy Dániel Viktor